



СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Марина Миколаївна СТЕФАНЧУК,

кандидат юридичних наук,

докторант Національної академії прокуратури України (м. Київ),

m.stefanchuk@gmail.com

УДК 343.163

ПРАВОВА ВИЗНАЧЕНІСТЬ ОБ'ЄКТА ПРОКУРОРСЬКОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

Розглянуто конституційні зміни щодо правосуддя в частині звуження об'єкта реалізації прокуратурою України представницької функції з представництва інтересів громадянина або держави в суді до представництва інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом. Висвітлено дискусійність конституційних положень щодо перспектив представництва органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах виключно прокурорами або адвокатами. Проаналізовано судову практику стосовно правової інтерпретації об'єкта прокурорського представництва. Констатовано, що в умовах сучасних конституційних змін практика застосування законодавства, що регулює відносини, пов'язані з реалізацією прокуратурою України представницької функції, свідчить про необхідність правової визначеності в частині розмежування інтересів держави, інтересів органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які не завжди співпадають. Встановлено, що відсутність правової визначеності щодо об'єкта прокурорського представництва призводить на практиці до його різнотлумачення та спроб усунення цієї вади шляхом суддівської правотворчості, що не відзначається одноманітністю та частково тягне за собою підміну завдання реального поновлення порушених прав з'ясуванням питань формального змісту, зокрема підтвердження прокурором підстав для пред-



ставництва. На основі проведеного дослідження та з урахуванням позиції європейських інституцій зроблено висновок про те, що в умовах формування адвокатської «монополії» на здійснення представництва інтересів в суді, в тому числі органів державної влади та органів місцевого самоврядування, прокуратура повинна представляти публічний інтерес у діяльності вказаних органів. Визначено як перспективні подальші наукові розвідки у сфері правового механізму представництва адвокатами органів державної влади та органів місцевого самоврядування й відмежування його від прокурорського представництва публічного інтересу в діяльності вказаних органів.

Ключові слова: прокуратура, представницька функція, об'єкт прокурорського представництва, представництво інтересів держави в суді

З прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [1] особливо загострилась уже давно існуюча, звертаючись до позиції Конституційного Суду України у справі про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді [2], потреба однозначного та одноманітного розуміння такого оціночного поняття, як «інтереси держави» в аспекті прокурорського представництва, оскільки відповідно до вказаних змін (п. 3 ч. 1 ст. 131¹ Конституції України) прокуратуру України наділено повноваженнями щодо представництва *інтересів держави* у виключних випадках і в порядку, що визначені законом (на відміну від попередньої редакції Конституції України, яка наділяла прокуратуру ще й повноваженнями щодо представництва інтересів громадянина у визначених законом випадках).

Принагідно зауважу, що у вказаному рішенні Конституційний Суд України зазначив, що інтереси держави відрізняються від інтересів інших учасників суспільних відносин, оскільки в основі перших завжди є потреба у здійсненні загальнодержавних (політичних, економічних, соціальних та інших) дій, програм, спрямованих на захист суверенітету, територіальної цілісності, державного кордону України, гарантування її державної, економічної, інформаційної, екологічної безпеки, охорону землі як національного багатства, захист прав усіх суб'єктів права власності та господарювання тощо. Саме тому прокурори повинні подавати позови саме в інтересах держави, а не в інтересах підприємств, установ і організацій незалежно від їх підпорядкування і форм власності.

Водночас відповідно до положень абз. 2 пп. 11 п. 16¹ Розділу XV «Перехідні положення» Конституції України з 1 січня 2020 р. представництво органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах буде здійснюватися виключно прокурорами або адвокатами.



З огляду на таке формулювання можна з певною вірогідністю стверджувати про те, що, за задумом законодавця, представництво інтересів держави в аспекті реалізації прокуратурою представницької функції зводиться до представництва в суді органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Слід підкреслити, що це лише припущення, оскільки правовий механізм такого представництва лише напрацьовується і перебуває у прямій залежності від його законодавчого визначення в Законі України «Про прокуратуру» та положеннях нових процесуальних кодексів, у яких і повинна бути втілена процедура такого представництва. Щодо першого слід зазначити: бачення законодавця стосовно цього питання на сучасному етапі законопроектної роботи окреслено у двох законопроектах [3; 4], які через вади методологічного та техніко-юридичного характеру справедливо направлені на доопрацювання.

На доктринальному рівні дослідники сучасного прокурорського представництва роблять наголос на тому, що «прокурор наділений конституційним правом захищати саме інтереси держави, а не інтереси державного органу чи органу місцевого самоврядування» [5, с. 28].

Слід зауважити, що з питання розуміння об'єкта реалізації прокуратурою представницької функції існувала, існує і буде існувати наукова полеміка, з огляду на оціночний характер вказаної правової категорії та складність, у зв'язку із цим, її правової інтерпретації. З огляду на це, доцільним є дослідження здійснення такої інтерпретації в контексті конкретних юридичних справ, що нашою справою є необхідність проведення правового аналізу позицій судів щодо розуміння прокурорського представництва та об'єкта такого представництва, цілеспрямованим якого є радше перевірка вже набутого майже аксіоматичного характеру твердження про те, що практика є критерієм істини, що і визначає *мету цієї статті*.

Слід зауважити, що проблематика діяльності органів прокуратури неодноразово ставала предметом наукових дискусій багатьох науковців, які досліджували процеси реформування органів прокуратури, серед яких: Є. М. Блажівський, Ю. М. Дьомін, Л. Р. Грицаєнко, Ю. М. Грошевий, Л. М. Давиденко, В. В. Долежан, П. М. Каркач, В. В. Карпунцов, І. М. Козьяков, М. В. Косюта, О. М. Литвак, І. Є. Марочкін, М. І. Мичко, В. Т. Нор, Г. П. Середа, В. В. Сухонос, О. М. Толочко, В. В. Шуба, П. В. Шумський, М. К. Якимчук та інші, а також тих вчених, які досліджували особливості реалізації прокуратурою України представницької функції, зокрема: О. В. Анпілогов, В. М. Бевзенко, С. О. Белікова, М. М. Говоруха, А. В. Губська, К. А. Гузе, А. В. Гусарова, К. В. Гусаров, О. В. Драган, Т. О. Дунас, О. Г. Кучер, О. П. Натрус, Н. С. Наулік, Л. С. Нецька, Ю. Є. Полянський, М. В. Руденко, М. М. Руденко, О. Р. Севрук, Ю. А. Турлова, С. А. Чванкін та інших.

Зазначені вчені зробили вагомий внесок у формування наукових засад реалізації прокуратурою представницької функції. Водночас законодавчі зміни правової регламентації об'єкта, на який спрямована реалізація прокуратурою функції представництва, підстав та умов її



реалізації, потребують додаткових наукових розвідок і наукового переосмислення, а також пропозицій щодо вироблення однакового розуміння окреслених питань.

Відсутність правової та доктринальної визначеності щодо об'єкта прокурорського представництва призводить на практиці до його різноміслючачення та спроб усунення цієї вади шляхом суддівської правотворчості, що не відзначається одноманітністю.

Так, практика судів у сфері господарського судочинства свідчить про те, що останнім часом вади чинного нормативно-правового регулювання відносин щодо реалізації прокуратурою України представницької функції спричиняють ситуації, за яких питанням реального поновлення порушених прав відводиться інколи другорядне значення, тоді як увага концентрується на питаннях формального змісту: підтвердження прокурором підстав для представництва, що далеко не сприяє захисту фундаментальних цінностей суспільства.

Так, у постанові Вищого господарського суду України (ВГСУ) від 20 квітня 2016 року [6] у справі № 925/1476/15 за касаційною скаргою заступника прокурора міста Києва на постанову Київського апеляційного господарського суду від 9 лютого 2016 р. у цій же справі ВГСУ встановив, що заступник прокурора Черкаської області звернувся до господарського суду Черкаської області з позовною заявою до Квітчанської сільської ради та фізичної особи-підприємця Особа_5 про визнання недійсним рішення Квітчанської сільської ради від 21 серпня 2012 р. № 19-11/VI «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки»; про визнання недійсним укладеного між Квітчанською сільською радою та фізичною особою-підприємцем ОСОБА_5 договору оренди землі від 17 жовтня 2012 р.; про зобов'язання фізичної особи-підприємця Особа_5 повернути земельну ділянку площею 4,8141 га до комунальної власності Квітчанської сільської ради.

Слід зауважити, що в позові прокурор вказав на відсутність органу, уповноваженого здійснювати функції держави у спірних правовідносинах, а саме контролювати дотримання органами місцевого самоврядування вимог законодавства при розпорядженні ними землями комунальної власності й подавати відповідні позови до суду в разі виявлення при цьому порушень законодавства. Порушення інтересів держави прокурор вбачав у порушенні Квітчанською сільською радою встановленого Земельним кодексом України порядку розпорядження землею комунальної власності, у позбавленні можливості кожної особи скористатися своїм правом на землю шляхом прийняття участі у відповідних земельних торгах, якби такі проводилися, в неотриманні максимального доходу від оренди землі, встановленого за результатами земельних торгів. Однак за оцінкою господарського суду ці обставини не означали про порушення інтересів держави, оскільки в такому випадку мова, на думку суду, йшла про матеріальні інтереси осіб, заінтересованих в отриманні в оренду землі, та органу місцевого са-



моврядкування, заінтересованого в отриманні максимальної орендної плати.

Водночас господарський суд Черкаської області дійшов до висновку, що, приймаючи спірне рішення та укладаючи спірний договір, відповідачі порушили встановлений ст.ст. 124, 134 Земельного кодексу України порядок розпорядження землею комунальної власності та набуття права оренди на неї і тим самим — інтереси держави, що полягають у дотриманні відповідачами вимог чинного законодавства при здійсненні прав власника землі від імені Українського народу і набутті на неї права оренди. Відтак, правова позиція суду зводилась до того, що визнання спірних рішення і договору недійсними відновить становище, яке існувало до цих порушень, і тим самим захистить інтереси держави.

У кінцевому рахунку рішенням господарського суду Черкаської області від 2 листопада 2015 р. у цій справі [7] позов задоволено частково: визнано недійсним зазначене вище рішення Квітчанської сільської ради від 21 серпня 2012 р. № 19-11/VI «Про затвердження проекту землеустрою щодо відведення земельної ділянки»; визнано недійсним укладений між Квітчанською сільською радою та фізичною особою-підприємцем Особа_5 договір оренди землі від 17 жовтня 2012 р. Разом з тим заявлена в позові вимога про зобов'язання фізичної особи-підприємця Особа_5 повернути земельну ділянку до комунальної власності Квітчанської сільської ради, визнана судом першої інстанції майновою вимогою, спрямованою на захист майнових інтересів першого відповідача — Квітчанської сільської ради, а не держави в особі позивача в той час, як Господарським процесуальним кодексом України не передбачено можливості задоволення позову не на користь позивача, а на користь відповідача, у зв'язку з чим підстави для задоволення позовних вимог у цій частині, на думку суду, були відсутні.

Постановою Київського апеляційного господарського суду від 9 лютого 2016 р. у цій справі [8] рішення господарського суду Черкаської області від 2 листопада 2015 р. скасовано, прийнято нове рішення, яким відмовлено в задоволенні позовних вимог з підстав пропуску строку позовної давності.

Очевидно, що в цій справі позов прокурора було заявлено з метою захисту інтересу територіальної громади Квітчанської сільської ради. Цій же меті слугувала і вимога прокурора про повернення земельної ділянки до комунальної власності Квітчанської сільської ради, якій не належить право комунальної власності, а лише здійснення правомочностей щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності від імені та в інтересах територіальної громади, як це передбачено законом (ч.ч. 1, 5 ст. 60 Закону України «Про місцеве самоврядування»). Суд оцінив таку вимогу прокурора як майнову вимогу, спрямовану на захист майнових інтересів першого відповідача — Квітчанської сільської ради, а не держави в особі позивача, хоча йшлося про захист права комунальної власності відповід-



ної територіальної громади, яке за таких умов так і залишилося не поновленим з огляду на недосконалу законодавчу регламентацію об'єкта та процедури прокурорського представництва.

Правова позиція ВГСУ в цій справі фактично була сфокусована на тому, що суди попередніх інстанцій не перевірили та не встановили, якими доказами прокурор підтвердив свої підстави для представництва інтересів держави та чим їх обґрунтував.

Проаналізована справа вдало демонструє невідповідність інтересів органу місцевого самоврядування інтересам територіальної громади, що не є поодиноким випадком. Саме тому, як влучно зауважив з цього приводу Я. Романюк, «... наявність у прокуратури повноважень представляти інтереси держави в суді часто є чи не єдиним способом відновити законність і встановити справедливність у судовому порядку», оскільки «... абсолютна добросовісність у виконанні обов'язків, законність дій і рішень та добровільне визнання власних помилок для вітчизняних державних органів та органів місцевого самоврядування поки що залишається недосяжною мрією» [9].

За вказаних обставин той факт, що суди у справах, пов'язаних з прокурорським представництвом, більшою мірою переймаються наявністю доказів, які б підтверджували підстави для представництва прокурором інтересів у суді, свідчить, на мою думку, про певне викривлення мети судочинства, яка, зокрема, полягає в захисті порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод та інтересів. Подібна правова позиція має місце і в постанові ВГСУ від 11 травня 2016 р. у справі № 911/3407/15 [10] за касаційною скаргою заступника прокурора Київської області на рішення Господарського суду Київської області від 30 вересня 2015 р. та постанову Київського апеляційного господарського суду від 2 березня 2016 р. у справі № 911/3407/15 Господарського суду Київської області за позовом прокурора Києво-Святошинського району Київської області до Малого приватного підприємства «Анков», відділу освіти Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області за участю третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору, на стороні позивача — Новосілківської загальноосвітньої школи I–III ступенів Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області про визнання договору недійсним та зобов'язання повернути майно.

У цій справі позовні вимоги прокурора зводились до визнання недійсним договору оренди, укладеного між відповідачами, посилаючись на те, що цей договір суперечить інтересам держави та порушує гарантоване право дітей на освіту, оскільки відповідно до його умов приміщення закладу освіти передано для розміщення складу продуктів харчування, а відповідно до ч. 5 ст. 63 Закону України «Про освіту», п. 3.19 Державних санітарних правил, затверджених постановою Головного державного санітарного лікаря № 63 від 14 серпня 2011 р., п. «б» ч. 2 ст. 5 Закону України «Про приватизацію державного майна», ч. 2 ст. 4 Закону України «Про оренду державного та комунального майна» здача в оренду приміщень загальноосвітніх навчальних за-



кладів з метою використання, яка не пов'язана з навчально-виховним процесом, заборонена.

Рішенням Господарського суду Київської області від 30 вересня 2015 р. у цій справі [11] у позові відмовлено повністю. Відмовляючи в задоволенні позову, суд першої інстанції, керуючись ст. 25 Закону України «Про освіту» та п. 3 Порядку організації харчування дітей у навчальних та оздоровчих закладах, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 1 червня 2005 р. за № 242/329, виходив з того, що підстави для визнання недійсним оспорюваного договору оренди відсутні, оскільки МПП «Анков» здійснює постачання продуктів харчування до начальних закладів, а організація харчування є невід'ємною складовою навчально-виховного процесу закладів освіти.

Постановою Київського апеляційного господарського суду від 2 березня 2016 р. у цій справі [12] рішення Господарського суду Київської області від 30 вересня 2015 р. залишене без змін. Однак слід зауважити, що, перевіряючи рішення місцевого господарського суду, апеляційний суд не погодився з викладеними вище висновками суду та зазначив про наявність підстав для визнання недійсним оспорюваного договору оренди приміщення, оскільки зазначений договір було укладено не з освітньою метою (навчальний, науковий та виховний процес), а з метою розміщення складу харчування, тобто для здійснення господарської діяльності МПП «Анков». Водночас апеляційний суд дійшов висновку, що в позові слід відмовити з тієї підстави, що строк позовної давності за вказаними вимогами на момент звернення прокурора з позовом до суду сплив, оскільки на момент подання прокурором позовної заяви був наявний орган, уповноважений здійснювати інтереси держави у спірних правовідносинах (Міністерство освіти і науки України), однак він не був залучений прокурором до участі у справі, і не набув статусу позивача, а прокурор здійснює представництво органу, в інтересах якого він звертається до суду на підставі закону (процесуальне представництво), тому положення закону про початок перебігу позовної давності (ст. 261 ЦК України) поширюється і на звернення прокурора до суду із заявою про захист державних інтересів, але не наділяє прокурора повноваженнями ставити питання про поновлення строку позовної давності за відсутності такого клопотання з боку самої особи, в інтересах якої прокурор звертається до суду.

У цьому контексті одразу ж зауважу, що таке тлумачення сутності прокурорського представництва ігнорує принципову різницю між розумінням сутності прокурорського представництва як представництва інтересів держави в особі державних органів чи представництва державних органів, в інтересах яких він звертається до суду (процесуальне представництво). Вбачається, що, з огляду на вже частково сформовану судовою практикою модель прокурорського представництва державних органів і органів місцевого самоврядування, не видаються такими вже недоречними висвітлені вище перехідні конституційні положення щодо представництва прокурором у суді органів дер-



жавної влади та органів місцевого самоврядування. Але чи відповідає це місії діяльності прокуратури поза межами кримінальної юстиції та європейським стандартам такої діяльності. Мабуть, що це не зовсім так.

Продовжуючи аналіз цієї справи, відмічу, що ВГСУ погодився з висновками суду апеляційної інстанції про невідповідність оспорюваного договору положенням чинного законодавства. Крім того, ВГСУ зауважив, що рішення судів обох інстанцій не містять обґрунтування щодо наявності підстав для представництва прокурором інтересів держави. За таких обставин ухвалені у справі судові рішення не можна визнати законними й обґрунтованими, а тому вони підлягають скасуванню з передачею справи на новий розгляд до суду першої інстанції. За результатами нового розгляду цієї справи у рішенні Господарського суду Київської області від 22 липня 2016 р. у цій же справі [13] судом встановлено, що об'єкт оренди за договором від 16 липня 2006 р. за № 20 фактично використовується МПП «Анков» з цільовим призначенням для навчально-виховного процесу.

Підбиваючи підсумки за результатами проаналізованих вище судових справ, можна зробити висновки про те, що в цих справах так і залишились не поновленими порушені інтереси: в першому випадку — територіальної громади, в другому — інтереси суспільства у сфері охорони дитинства, якими впродовж багатьох років української незалежної держави опікувався прокурор.

У сфері адміністративного судочинства та з цією метою Пленум Вищого адміністративного суду України (ВАСУ) підготував Правовий висновок щодо порядку здійснення представництва органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах, запровадженого Законом України від 2 червня 2016 р. № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» [14], в якому зауважив, що прокурорське представництво у світлі зазначених конституційних змін є винятком з адвокатської «монополії» на представництво інтересів у судах. Тому, якщо інтереси держави вимагатимуть захисту прав певного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, то представництво такого органу в судах здійснюється через прокурора з 30 вересня 2016 р. Якщо ж прокурор не вбачатиме, що інтереси держави вимагають захисту прав певного органу державної влади чи органу місцевого самоврядування, то представництво інтересів такого органу до 1 січня 2020 р. можливе через будь-яку іншу особу, яка за законом має право на надання правової допомоги. Після 1 січня 2020 р. представництво інтересів такого органу в суді може здійснювати лише адвокат. З цього висновку принаймні чітко відслідковується відмежування розуміння державного інтересу від інтересу органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Вищевикладене дає підстави стверджувати про відсутність єдиного та одноманітного розуміння об'єкта прокурорського представництва в судовій практиці. З огляду на це, вважаю, що наведені обставини свідчать про необхідність удосконалення діяльності прокуратури



щодо реалізації прокуратурою представницької функції, за якою прокурор повинен опікуватися захистом публічного інтересу, зміст та правова формула якого розкриті мною в окремому дослідженні [15], що потребує внесення відповідних змін до Конституції України, Закону України «Про прокуратуру» та процесуальних кодексів, шляхом виділення окремої статті, присвяченої участі прокурора у відповідних процесах у порядку реалізації функції представництва публічних інтересів. Вбачається, що в перспективі прокуратура повинна представляти ті державні інтереси, які входять у формулу публічного інтересу, особливо в контексті національної безпеки та збереження державної таємниці. Принагідно нагадаю позицію Венеціанської комісії, подану у Звіті з Європейських стандартів щодо незалежності судової системи: частина II — Служба обвинувачення [16], у п. 71 якого вона звернула увагу на те, що необхідно відрізнити інтереси носіїв державної влади та *публічні інтереси*, — а також на те, що в ідеалі виконання функцій щодо захисту публічних інтересів не слід поєднувати або плутати з функцією захисту інтересів чинного уряду, інтересів інших інституцій держави чи навіть інтересів політичної партії. Водночас Венеціанською комісією визнано, що існує низка демократій, де дві функції: захисту державних та публічних інтересів — поєднані так, як у моделі Генерального аторнея у деяких країнах загального права. Проте функціонування такої системи залежить від правової культури.

Отже, вважаю, що в умовах формування адвокатської «монополії» на здійснення представництва інтересів у суді, в тому числі органів державної влади та органів місцевого самоврядування прокуратура повинна бути уповноважена на представництво публічного інтересу в діяльності вказаних органів. У цьому зв'язку перспективними є подальші наукові розвідки щодо правового механізму представництва адвокатами органів державної влади та органів місцевого самоврядування й відмежування його від прокурорського представництва публічного інтересу в діяльності вказаних органів.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII // Офіційний вісник України. 2016. № 51. Ст. 1799.
2. У справі за конституційним поданням Вищого арбітражного суду України та Генеральної прокуратури України щодо офіційного тлумачення положень статті 2 Арбітражного процесуального кодексу України (справа про представництво прокуратурою України інтересів держави в арбітражному суді) : рішення Конституційного Суду України від 08.04.1999 р. № 3-рп/99 // Офіційний вісник України. 1999. № 15. Ст. 614.
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (в частині забезпечення реалізації функцій прокуратури) : Проект Закону від 23.09.2016 р. № 5177 / Верховна Рада України. URL : <https://goo.gl/SXL5t5>.



4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (в частині реформування прокуратури відповідно до європейських стандартів) : Проект Закону від 06.10.2016 р. № 5177–1 Верховна Рада України. URL : <https://goo.gl/tFLb6F>.
5. Казак О. Визначення прокурором підстав представництва інтересів держави в суді // Вісник Національної академії прокуратури України. 2017. № 1 (47). С. 26–31.
6. Постанова Вищого господарського суду України від 20.04.2016 р. у справі № 925/1476/15 за позовом заступника прокурора Черкаської області до Квітчанської сільської ради, ФОП Особа_5 про визнання недійсним рішення, договору та зобов'язання повернути земельну ділянку / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/GPZYdV>.
7. Рішення Господарського суду Черкаської області від 02.11.2015 р. у справі № 925/1476/15 за позовом заступника прокурора Черкаської області до Квітчанської сільської ради, ФОП Особа_1 про визнання недійсними рішення, договору та зобов'язання повернути земельну ділянку / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/FhSj8h>.
8. Постанова Київського апеляційного господарського суду від 09.02.2016 р. у справі № 925/1476/15 за позовом заступника прокурора Черкаської області до Квітчанської сільської ради, ФОП Особа_1 про визнання недійсними рішення, договору та зобов'язання повернути земельну ділянку / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/Hur4xL>.
9. Романюк Я. Суд, адвокатура та прокуратура в світлі конституційних змін... Захист прав людини чи їх обмеження? [Інтерв'ю Голови Верховного Суду України Ярослава РОМАНЮКА газеті «Голос України»] [15.04.2016] / Верховний Суд України. URL : <https://goo.gl/arY7VC>.
10. Постанова Вищого господарського суду України від 11.05.2016 р. у справі № 911/3407/15 за позовом прокурора Києво-Святошинського району Київської області до МПП «Анков», відділу освіти Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області про визнання договору недійсним та зобов'язання повернути майно / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/ZoynpQ>.
11. Рішення Господарського суду Київської області від 30.09.2015 р. у справі № 911/3407/15 за позовом прокурора Києво-Святошинського району Київської області до МПП «Анков», відділу освіти Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області про визнання договору недійсним та зобов'язання повернути майно / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/RXpBfk>.
12. Постанова Київського апеляційного господарського суду від 02.03.2016 р. у справі № 911/3407/15 за позовом прокурора Києво-Святошинського району Київської області до МПП «Анков», відділу освіти Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області про визнання договору недійсним та зобов'язання повернути майно / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/bsSHAx>.
13. Рішення Господарського суду Київської області від 22.07.2016 р. у справі № 911/3407/15 за позовом прокурора Києво-Святошинського району



- Київської області до МПП «Анков», відділу освіти Києво-Святошинської районної державної адміністрації Київської області про визнання договору недійсним та зобов'язання повернути майно / Єдиний державний реєстр судових рішень. URL : <https://goo.gl/Df8nTe>.
14. Про правовий висновок щодо порядку здійснення представництва органів державної влади та органів місцевого самоврядування в судах, запровадженого Законом України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» : **постанова** Пленуму Вищого адміністративного суду України від 13.03.2017 р. № 5 / Верховна Рада України. Законодавство України. URL : <https://goo.gl/ja6enp>.
 15. *Стефанчук М. М.* Публічний інтерес як об'єкт реалізації прокуратури України функції представництва // *Право України*. 2016. № 11. С. 236–244.
 16. CDL-AD(2010)040-e Report on European Standards as regards the Independence of the Judicial System: Part II — the Prosecution Service — Adopted by the Venice Commission — at its 85th plenary session (Venice, 17–18 December 2010) / Venice Commission :: Council of Europe. URL : <https://goo.gl/4XshW4>.

Надійшла до редакції 03.06.2017

Стефанчук М. М. Правовая определённость объекта прокурорского представительства: практический аспект

Рассмотрены конституционные изменения относительно правосудия в части сужения объекта реализации прокуратурой Украины представительской функции с представительства интересов гражданина или государства в суде до представительства интересов государства в суде в исключительных случаях и в порядке, которые определены законом. Освещена дискуссионность конституционных положений относительно перспектив представительства органов государственной власти и органов местного самоуправления в судах исключительно прокурорами или адвокатами. Проанализирована судебная практика относительно правовой интерпретации объекта прокурорского представительства. Констатировано, что в условиях современных конституционных изменений практика применения законодательства, регулирующего отношения, связанные с реализацией прокуратурой Украины представительской функции, свидетельствует о необходимости правовой определённости в части разграничения интересов государства, интересов органов государственной власти и органов местного самоуправления, которые не всегда совпадают. Установлено, что отсутствие правовой определённости относительно объекта прокурорского представительства приводит на практике к его разному толкованиям и попыткам устранения этого недостатка путём судебного правотворчества, которое не отличается однообразием и частично влечёт за собой подмену задания реального восстановления нарушенных прав выяснением вопросов формального содержания, в частности о подтверждении прокурором оснований для представительства. На основе проведённого исследования и с учётом позиции европейских институций сделан вывод о том, что в условиях формирования адвокатской «монополии» на осуществление представительства интересов в суде, в том числе органов государственной власти и органов местного самоуправления, прокуратура должна представлять публичный ин-



терес в деятельности указанных органов. Определены в качестве перспективных дальнейшие научные исследования правового механизма представительства адвокатами органов государственной власти и органов местного самоуправления и отграничения его от прокурорского представительства публичного интереса в деятельности указанных органов.

Ключевые слова: прокуратура, представительская функция, объект прокурорского представительства, представительство интересов государства в суде.

Stefanchuk, M. M. The Legal Certainty of the Object of the Prosecutor's Office Representation: a Practical Aspect

The constitutional changes regarding justice in the part of narrowing the object of implementation by the Public prosecutor's Office of Ukraine of the representative function from representation of the interests of a citizen or the state in court to representation of the interests of the state in court in exceptional cases and in order determined by law have been considered. The discussion of the constitutional provisions regarding the prospects for representation of state authorities and local self-government bodies in courts exclusively by prosecutors or advocates has been highlighted. Judicial practice has been analyzed with regard to the legal interpretation of the object of the prosecutor's representation. It has been stated that in the conditions of modern constitutional changes, the practice of applying legislation regulating relations related to the implementation of the representative function by the Public prosecutor's Office of Ukraine demonstrates the need for legal certainty in the delimitation of interests of the state, interests of state authorities and local self-government bodies, which do not always coincide. It has been established that the lack of legal certainty about the object of the prosecutor's representation leads in practice to its various interpretations and attempts to eliminate this shortcoming by judicial lawmaking, which is not characterized by uniformity and partly entails the substitution of the task of real restoration of violated rights by clarifying issues of formal content, in particular about confirmation by the prosecutor grounds for representation. On the basis of the study and taking into account the position of European institutions, it has been concluded that in the conditions of the formation of «monopoly» of advocates on the implementation of representation of interests in court, including state authorities and local self-government bodies, the prosecutor's office should represent public interest in the activities of these bodies. The further scientific researches of the legal mechanism of representation by advocates of public authorities and local self-government bodies and its delimitation from the Public prosecutor's Office representative function have been identified as promising.

Keywords: office of public prosecutor; representative function, object of the prosecutor's representation, representation of the state's interests in court.

